

# **Bilag - Følgebrev til omlægningsplanen for Lokal Trepert Smålandsfarvandet**

## **Indhold**

Følgebrev til omlægningsplanen for Lokal Trepert Smålandsfarvandet (s. 2-10)

Skabelon - Synergiparametre til vurdering af arealomlægningsprojekter (s. 11-17)

# Følgebrev til omlægningsplanen for Lokal Trepert Smålandsfarvandet

Kære kommunalbestyrelse / byråd

Den Lokale Trepert Smålandsfarvandet fremlægger hermed en samlet omlægningsplan for hovedvandoplandet Smålandsfarvandet.

Planen er resultatet af et grundigt samarbejde mellem Landbrug & Fødevarer, Danmarks Naturfredningsforening, Naturstyrelsen og kommunerne.

På mødet den 14. august 2025 godkendte vi i Den Lokale Trepert planen med dens forslag til skitseprojekter til omlægning af arealer til fremme af miljø- og naturformål.

Treparten indstiller, at kommunalbestyrelsen/byrådet principvedtager planen og dermed igangsætter arbejdet med at realisere denne. Den Lokale Trepert vil følge processen med omlægningsindsatsen i de kommende år og i nødvendigt omfang opdatere planen. Dette gælder ikke mindst i forhold til udtagning af arealer til skov og naturformål.

Formålet med følgebrevet og det medfølgende notat er at give indblik i arbejdsprocessen og overvejelserne bag omlægningsplanen.

Vi i treparten håber, at planen vil blive godt modtaget, og at alle parter vil fortsætte det vigtige samarbejde om at opnå et renere havmiljø, en styrket biodiversitet og et betydeligt bidrag til reduktionen af CO<sub>2</sub>-udslippet i Danmark, samt at vi sikrer rammer for en bæredygtig omstilling af landbruget, så Danmark også i fremtiden har et konkurrencedygtigt og attraktivt landbrugserhverv.

Med venlig hilsen

*Den Lokale Trepert Smålandsfarvandet v/ repræsentanterne udpeget af Landbrug & Fødevarer, Danmarks Naturfredningsforening, Naturstyrelsen og kommunerne*

Den 14. august, 2025

# Arbejdet med omlægningsplanen for Smålandsfarvandet 2025

I det følgende giver vi et indblik i den arbejdsproces og de overvejelser, der ligger til grund for den færdige omlægningsplan.

Omlægningsplanen bidrager til at opfylde indsatskravene for hovedvandoplandet Smålandsfarvandet og indtænker synergieffekter på de udpegede arealer. En omlægningsplan er for et helt hovedvandopland, men er inddelt i delvandoplande. Hvert delvandopland har et reduktionsmål for kvælstof og et potentiale for lavbundsjord.

For skovrejsning og natur er der kun sat nationale mål, men planen vil også skulle bidrage hertil. Det bemærkes, at der er overlap imellem målene, da lavbundsområder og urørt skov kan blive til natur.

**Omlægningsplanen for Smålandsfarvandet** giver et samlet overblik over indsatskravene og graden af målopfyldelse i hovedvandoplandet; de enkelte delvandoplande; og på kommuneniveau.

Planen lever op til indsatskravene for kvælstofreduktion i vores hovedvandopland og omfatter egnede skitseprojekter til udtagning af:

- Arealer med henblik på kvælstofreduktion
- LavbundsJORde, som bidrager signifikant til det nationale mål
- Arealer med særligt naturpotentiale og mulighed for at sammenbinde eksisterende naturområder

Identifikationen af arealer egnet til natur og skovrejsning fortsætter på landsplan i 2026, hvorfor der vil være opfølgende planlægning i Den Lokale Trepert.

I det følgende beskriver vi arbejdsprocessen, planens rammer og indhold samt vigtige emner og forhold, vi ønsker at fremhæve.

## **1. Arbejdsprocessen i Lokal Trepert Smålandsfarvandet og omlægningsplanens indhold**

Den Lokale Trepert har mødtes fem gange fra februar til august 2025 med høj deltagelse og stort engagement. Samarbejdet har været præget af åbenhed, faglighed og vilje til at finde fælles løsninger – også om emner alle ikke umiddelbart har været enige om.

Arbejdet i treparten blev understøttet af et tæt samarbejde mellem fagmedarbejdere fra kommunerne, Naturstyrelsen og udtagningskonsulenterne samt ledere på vand- og naturområdet. Et fællessekretariat i Næstved Kommune bistod med mødeplanlægning, koordinering, fremdrift og kontakt til fagmedarbejderne i kommunerne.

Fagmedarbejderne har samarbejdet om at finde de skitseprojekter, der indgår i planen. Undervejs i processen har treparten fået viden om og indblik i de tekniske aspekter af omlægningsindsatsen gennem oplæg og én ekskursion.

Lokal Trepert Kalundborg og Lokal Trepert Smålandsfarvandet deler ansvaret for kystvandoplandet for Jammerland Bugt og Musholm Bugt. Derfor har fagmedarbejderne i de to treparter undervejs samarbejdet om at fordele det geografiske område på en måde, så indsatskravet så vidt muligt er fordelt svarende til trepartens andel af det samlede areal. Samtidig har vi arbejdet for at koordinere, så vores arbejdsprocesser hænger godt sammen.

Til sidst er det værd at bemærke, at Holbæk og Kalundborg Kommune kun har mindre arealer i hovedvandoplandet for Smålandsfarvandet. Derfor har deres politiske repræsentanter været skriftligt orienteret samt deltaget i møderne i den Lokale Trepert efter behov – og ikke fast – for at sikre, at deres interesser bliver hørt, uden at bruge unødige ressourcer.

Ligeledes har Køge og Lejre Kommune meget begrænsede arealer i hovedvandoplandet for Smålandsfarvandet bestående af skov. Derfor har kommunerne hverken udpeget repræsentanter eller været orienteret om trepartens arbejde. Omlægningsplanen indeholder *ikke* skitseprojekter i Køge og Lejre Kommune.

### **Omlægningsplanens rammer og indhold**

Omlægningsplanen er udarbejdet med IT-værktøjet MARS og rummer projekter på forskellige stadier fra skitseprojekt på idéniveau til projekter, der allerede har fået tilsagn om økonomisk støtte.

Når et skitseprojekt fremgår af omlægningsplanen, er det ikke bindende for hverken lodsejere eller kommune, men skal forstås som et potentielt arealomlægningsprojekt, der skal undersøges nærmere i tæt dialog med de enkelte lodsejere, når omlægningsplanen skal realiseres. En lodsejer er således ikke forpligtet til at gå med i et projekt eller til selv at gennemføre arealomlægningen.

Omlægningsplaner skal omfatte udtagning af kulstofrige lavbundsjorder, etablering af vådområder, minivådområder, skovrejsning, ekstensivering og andre arealbaserede omlægningsindsatser, der bidrager til målet om at skabe mindst 20 procent beskyttet natur på landsplan, herunder potentialer for store sammenhængende naturområder.

Nationalt skal omlægningsplanerne samlet set bidrage til at:

- Reducere kvælstofudledningen med 13.800 ton gennem arealomlægning og ekstensivering.
- Udtage 140.000 hektar kulstofrige lavbundsjorder for at reducere CO<sub>2</sub>-udledning.
- Etablere 250.000 hektar ny skov heraf 100.000 hektar urørt skov.
- Skabe mere og sammenhængende natur samt styrke biodiversiteten.

I 2025 har fokus nationalt været på indsatsbehovene knyttet til kvælstofreduktion og udtagning af kulstofholdige lavbundslande. I denne omlægningsplan er der også lagt arealer ind med et stort potentiale for at sammenbinde og etablere værdifulde naturområder.

Der er ikke fastsat lokale mål for skovrejsning og natur, men de indgår i den nationale politiske aftale. På landsplan er målet 250.000 hektar ny skov heraf 100.000 hektar urørt skov og mindst 20 procent beskyttet natur. Vi forventer, at der i løbet af det kommende år vil blive angivet potentialer for skovrejsning og naturområder, som kan bruges til at vurdere, i hvilket omfang vores område kan bidrage til at opfylde de nationale mål.

### **Omlægningsplanen og anden planlægning i kommunerne**

Omlægningsplaner er dynamiske projektkataloger, der viser vejen til målindfrielse. Omlægningsplanen skal derfor ikke i offentlig høring på samme måde som en lokalplan. Når kommunen skal give tilladelse til at etablere det enkelte projekt, vil der være en offentlig høring.

Alle udpegede skitseprojekter i omlægningsplanen er screenet for væsentlige arealkonflikter med eksisterende planlægning i kommunerne.

Indtil planen er målopfyldt, bør kommunerne tage hensyn og undgå at disponere arealerne i skitseprojekterne til anden anvendelse. Implementeringen af omlægningsplanen kan have betydning for en senere opdatering af kommuneplanen.

## **2. Emner der har været vigtige for Den Lokale Trepert**

I dette afsnit fremhæver vi en række emner, der har været særligt vigtige for Den Lokale Trepert i arbejdet med at udforme omlægningsplanen.

Målet for Den Lokale Trepert har været at opnå konsensus om en robust omlægningsplan, der afspejler indsatskravene og hensigterne i de nationale politiske aftaler samt indtænker synergieffekter på de udpegede arealer. Arbejdet bygger på en række principper, som har guidet processen.

### **Synergieffekter**

Planen er udarbejdet med fokus på at skabe mest mulig værdi på de enkelte arealer – fx ved at kombinere natur, klima og kvælstoffjernelse. Derfor identificerede treparten tidligt en række *synergiparametre*, som teknikerne har brugt til at finde egnede skitseprojekter med potentiale for at skabe synergier og undgå arealkonflikter.

Eksempler på synergiparametre er *drikkevandsbeskyttelse*, *sammenbinding af naturområder* og *klimatilpasning*. Den samlede liste over synergiparametre og deres definitioner findes i bilaget *Skabelon - Synergiparametre til vurdering af arealomlægningsprojekter*.

Treparten vil fortsat arbejde aktivt for at skabe synergier i skitseprojekterne efter principvedtagelsen af omlægningsplanen. Der arbejdes desuden på en model, hvor treparten får en regelmæssig status på kommunernes implementering af planen og kan anbefale justeringer.

### **Lodsejer- og borgerinddragelse**

Den Lokale Trepert betragter lodsejerinddragelse som en løbende proces og er undervejs kommet med anbefalinger til kommunerne.

Kommunerne har grebet lodsejerinddragelsen forskelligt an. I foråret udsendte de fleste kommuner et generelt informationsbrev til lodsejerne, og flere kommuner har holdt borgermøder og større oplandsmøder for lodsejere i samarbejde med Landbrug & Fødevarer og Danmarks Naturfredningsforening.

I sensommeren 2025 har kommunerne taget kontakt til de berørte lodsejere, hvilket skete primært via et nyt orienterende brev. I efteråret tilbyder nogle kommuner åben konsultation for dem, der ønsker mere information om konkrete projekter på deres jord, mens andre inviterer til oplandsmøder. Alle lodsejere bliver inddraget, når projektlederne begynder at arbejde med de konkrete skitseprojekter eller interesseområder.

Kommunerne har samtidig indsamlet input fra deres følgegrupper – typisk de grønne råd – samt på borgermøder og gennem indsendte forslag fra borgere.

Både Danmarks Naturfredningsforening og Landbrug & Fødevarer har haft følgegrupper. Danmarks Naturfredningsforening har bidraget på vegne af friluftsf- og naturorganisationer samt foreningens lokalafdelinger i kommunerne, mens Landbrug & Fødevarer har bidraget via lokale landbrugsorganisationer og lodsejere.

## Omlægningsplanens robusthed

Treparten har haft fokus på at skabe en robust og dynamisk omlægningsplan, der kan justeres, når projekter ændrer sig eller falder fra undervejs.

For at gøre det lettere at justere planen fremover valgte treparten at indtegne alle teknisk egnede skitseprojekter i planen. Planen indeholder derfor skitseprojekter, der samlet set overstiger indsatsbehovet for kvælstofreduktion i hovedvandoplandet. Indsatskravet til kvælstofreduktion i Smålandsfarvandet er 627 tons kvælstof pr. år, og omlægningsplanen indeholder skitseprojekter for **1.131 tons kvælstof pr. år**.

I Smålandsfarvandet har vi et *potentiale* for at omlægge 13.218 hektar lavbundsjord, mens vi i omlægningsplanen har indtegnet skitseprojekter for **11.676 hektar** lavbundsjord. Potentialetallet for lavbundsjord kan i praksis være misvisende, da tallet omfatter både eksisterende naturområder, gennemførte lavbundsprojekter og i nogle tilfælde hele søer.

I Smålandsfarvandet har fagmedarbejderne identificeret og inkluderet teknisk egnede lavbundsprojekter i omlægningsplanen. I de tilfælde, hvor tørveindholdet i lavbundsområdet er utilstrækkeligt til at realisere et lavbundsprojekt, har fagmedarbejderne i mange tilfælde udarbejdet forslag til naturområder.

Treparten var enige om, at skitseprojekter med tydelig lodsejeropbakning skal prioriteres højt i implementeringsfasen for at sikre fremdrift og realisering af planen.

Som tidligere bemærket er arbejdet med omlægningsplanen ikke overstået i Lokal Trepert Smålandsfarvandet. Nationalt har man besluttet, at udpegning af potentielle arealer til skovrejsning og områder med naturpotentiale fortsætter i 2026. Derfor vil planen blive opdateret, når de egnede områder hertil er identificeret og udpeget i løbet af 2026.

### **3. Opmærksomhedspunkter**

Arbejdet med omlægningsplanen har været en løbende proces, hvor planen er blevet udviklet samtidig med, at skinnerne er blevet lagt både lokalt og nationalt. Overordnet set er vi lokalt nået frem til et fornuftigt resultat. Der er dog forhold, vi i Den Lokale Trepert ønsker at fremhæve. Forholdene påvirker ikke planens hovedformål, men er vigtige og vil blive behandlet med samme grundighed som resten af planen fremover.

#### **Minivådområder**

Der indgår kun 3 minivådområder på skitseprojektniveau i planen. Det skyldes, at udtagningskonsulenterne ikke har haft kapacitet til at gennemgå og kvalitetssikre de mere end 300 henvendelser om minivådområder, de har modtaget, inden omlægningsplanen skulle færdiggøres.

Da henvendelserne om minivådområder ikke er teknisk screenet, kan udtagningskonsulenterne ikke fagligt stå inde for at indtegne minivådområder i planerne før årets udgang. SEGES Innovation, der koordinerer udtagningskonsulenternes arbejde, har allerede i juni 2025 meldt ud, at det i hele landet *ikke* vil blive muligt at indtegne skitseprojekter for minivådområder i tide til kommunalbestyrelses-/byrådsbehandlingen.

Den Lokale Trepert fremlægger derfor omlægningsplaner, der opfylder kvælstofmålet i samtlige delvandoplande, men som ikke indeholder nye minivådområder. Da planen er dynamisk, vil minivådområder blive tilføjet efterhånden, som de er ansøgt og godkendt af kommunen.

Det betyder samtidig, at der ikke er taget højde for effekten af minivådområder i forbindelse med opgørelse af kvælstofreduktionen i forhold til indsatsbehovet.

## **Sammenbinding af store naturområder og finansiering**

I "Aftale om et Grønt Danmark" fremgår det, at planen skal bidrage til at sammenbinde og beskytte større naturområder. Som tidligere nævnt er det nationale mål 20 procent beskyttet natur.

På Sydsjælland og Øerne har de Lokale Treparter for Smålandsfarvandet og Østersøen allerede nu udarbejdet skitseprojekter, der sammenbinder større naturområder.

Disse områder omfatter blandt andet Susåens ådal, Holmegaards Mose og arealer ved Maribosøerne. Selvom områderne indeholder mange individuelle skitseprojekter, så viser planerne, at skitseprojekterne på sigt kan komme til at udgøre større sammenhængende naturområder.

Vådområde- og lavbundsprojekter samt skovrejsningsprojekter og permanent ekstensivering bidrager til at skabe mere natur og finansieres primært af statslige tilskudsordninger. Skitseprojekter i indsatskategorien Naturpotentiale finansieres ikke af de faste statslige tilskudsordninger og skal opnå finansiering på anden vis i samarbejde med private fonde, andre interessenter eller statslige puljer mv. Treparten vil i samarbejde med projektlederne og interesserede lodsejere arbejde for at muliggøre finansieringen af de større sammenhængende naturområder.

## **4. Den videre proces**

Efter kommunalbestyrelsernes-/byrådenes principvedtagelse af planen har Den Lokale Trepart ansvar for at følge op på implementeringen af planen og holde den opdateret med ny viden og projekter. Samtidig skal der arbejdes med planlægning af nye skitseprojekter til skovrejsning og natur.

Den Lokale Trepart vil med hjælp fra kommunernes fagmedarbejdere undersøge, hvor det giver mest værdi at plante og udlægge urørt skov, beskytte grundvand og skabe sammenhængende naturområder. Planerne vil blive opdateret på baggrund heraf.

De nærmere rammer for det arbejde skal fastlægges i aftaler mellem KL og Ministeriet for Grøn Trepart med inddragelse af Landbrug & Fødevarer samt Danmarks Naturfredningsforening.

Når I læser dette notat, vil alle berørte lodsejere være blevet orienteret om de dele af deres arealer, der indgår i omlægningsplanen som et potentielt projekt. Projektlederne i kommunerne og Naturstyrelsen samt udtagningskonsulenterne fortsætter arbejdet med at opfylde målene i planen i samarbejde med de lokale lodsejere.

Det er vores forhåbning, at mange lodsejere vil se positivt på at indgå i et samarbejde om mulighederne på deres jorde og en arealomlægning til gavn for vandmiljøet, klimaet og naturen samt en fremtidssikret landbrugsproduktion.

*Den Lokale Trepert Smålandsfarvandet v/ repræsentanterne udpeget af Landbrug & Fødevarer, Danmarks Naturfredningsforening, Naturstyrelsen og kommunerne*

- Sara Jul Sørensen, Landbrug og Fødevarer
- Nicolai Oxholm Tillisch, Landbrug og Fødevarer
- Flemming Kruse, Danmarks Naturfredningsforening
- Jan Woolhead, Danmarks Naturfredningsforening
- Jane Skov Lind, Naturstyrelsen
- Cathrine Riegels Gudbergsen (V), Næstved Kommune
- Niels Hav Hermansen, Næstved Kommune
- Jørgen Grüner (F), Slagelse Kommune
- Rune Frimann Larsen, Slagelse Kommune
- Jens Jacobsen (C), Sorø Kommune
- Sofie Hjelm Byrnak, Sorø Kommune
- Klaus Hansen (V), Ringsted Kommune
- Maria Cathrine Nielsen, Ringsted Kommune
- Tine Vinther Clausen (V), Lolland Kommune
- Martin Bruun, Lolland Kommune
- Annemette S. Johnsen (F), Guldborgsund Kommune
- Jakob Lysholdt, Guldborgsund Kommune
- Dorthe Egede Borg (V), Faxe Kommune
- Charlotte Rosenblad Ralund, Faxe Kommune
- Martin Graff Jørgensen (F), Vordingborg Kommune
- Diddi Maja Thiemann, Vordingborg Kommune
- Karen Thestrup Clausen (Ø), Holbæk Kommune
- Christian Ahlefeldt-Laurvig (V), Holbæk Kommune
- Thomas Pedersen (V), Kalundborg Kommune
- Charlotte Sondh, Kalundborg Kommune

## **Skabelon - Synergiparametre til vurdering af arealomlægningsprojekter**

## Skabelon: Synergiparametre til vurdering af arealomlægningsprojekter

| Angiv skitseprojekt navn fra MARS               |                                                                                                      |                             |                                     |
|-------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|-------------------------------------|
| <b>Hovedvandopland og delvandopland</b>         | Angiv hovedvandopland, delvandopland                                                                 |                             |                                     |
| <b>Egnet virkemiddel</b>                        | Angiv virkemiddel                                                                                    | <b>Primære effektmål</b>    | Angiv primære effekt af virkemiddel |
| <b>Arealstørrelse</b>                           | Angiv hektar                                                                                         | <b>Reduktionspotentiale</b> | X ton N eller CO2                   |
| <b>Vurdering af lodsejernes projektparathed</b> | Ingen kontakt, Indledende kontakt, Ønske om projektdeltagelse                                        |                             |                                     |
| <b>Væsentlige bemærkninger</b>                  | Angiv centrale informationer fx om det er et lodsejerneret projekt eller der beskyttes sjældne arter |                             |                                     |
|                                                 |                                                                                                      |                             |                                     |
| <b>Skitseprojektets samlede syngervurdering</b> | <b>Lav</b>                                                                                           | <b>Mellem</b>               | <b>Høj</b>                          |
|                                                 | (1-2 point)                                                                                          | (3-4 point)                 | (5-6 point)                         |

(INDSÆT KORTBILAG #1)

| Måltal og projektparathed                                   |                              |                                                                     |                               |
|-------------------------------------------------------------|------------------------------|---------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| <b>Samlet vurdering af projektets robusthed og parathed</b> | Lav (projektparathed)        | Mellem (projektparathed)                                            | Høj (projektparathed)         |
|                                                             |                              |                                                                     |                               |
|                                                             | <b>Kvantitativ vurdering</b> | <b>Andre vurderingstyper</b>                                        | <b>Øvrige bemærkninger</b>    |
| <b>Status på skitseprojektet</b>                            |                              | Screeningsfasen eller Ansøgt projekt                                |                               |
| <b>Arealstørrelse</b>                                       | Angiv hektar                 |                                                                     |                               |
| <b>Antal lodsejere</b>                                      | Angiv antal                  |                                                                     |                               |
| <b>Vurdering af lodsejernes projektparathed</b>             |                              | Ingen kontakt, Indledende kontakt, Ønske om projektdeltagelse       |                               |
| <b>Vurdering af projektøkonomi</b>                          |                              | Realiserbart / ikke realiserbart med eksisterende tilskudsordninger |                               |
| <b>Potentiale for N-reduktion</b>                           | Kg                           |                                                                     |                               |
| <b>Potentiale for udtagning af lavbundsjord (CO2)</b>       | Ha                           |                                                                     |                               |
| <b>Potentiale for P-reduktion</b>                           | Kg                           |                                                                     |                               |
| <b>Potentiale for skovrejsning</b>                          | Ha                           |                                                                     | Skovrejsning ønsket / uønsket |

| Sammenhængende natur og naturkvalitet                  |                        |                                                        |                             |
|--------------------------------------------------------|------------------------|--------------------------------------------------------|-----------------------------|
| Samlet vurdering af emnets potentielle synergiskabelse | Lav (synergieffekt)    | Mellem (synergieffekt)                                 | Høj (synergieffekt)         |
|                                                        | 1 point                | 2 point                                                | 3 point                     |
|                                                        | Kvantitativ vurdering  | Vurdering af samlet GIS-lag overlap (lav, mellem, høj) | Andre vurderingstyper       |
| Sammenbinder eller skaber buffer om naturområder       |                        | Procentvis overlap med anden relevant GIS-kort         |                             |
| Biodiversitetspotentiale (bioscore)                    | Angiv værdi fra 1 - 19 | Procentvis overlap med anden relevant GIS-kort         |                             |
| Vandområde udpeget som VP3 indsats                     |                        |                                                        | Ja / nej                    |
| Vandløbsforbedring i vandløb uden VP3-indsats          |                        |                                                        | Faglig vurdering (ja / nej) |
| Andel ny natur i projektområdet                        |                        | Procentvis overlap med landbrugsjord i skitseprojekt   |                             |
| Anden værdiskabelse                                    |                        |                                                        | Løvfrøers ynglested.        |

(INDSÆT KORTBILAG #2)

| Samfundsinteresser                                             |                       |                                                                      |                                |
|----------------------------------------------------------------|-----------------------|----------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| Samlet vurdering af emnets potentielle synergiskabelse         | Lav (synergieffekt)   | Mellem (synergieffekt)                                               | Høj (synergieffekt)            |
|                                                                | 1 point               | 2 point                                                              | 3 point                        |
|                                                                | Kvantitativ vurdering | Skala vurdering af samlet GIS-lag overlap (lav, mellem, høj)         | Øvrige bemærkninger            |
| Beskytte drikkevandsinteresser                                 |                       | Procentvis overlap med anden relevant GIS-kort                       |                                |
| Forbedre eller skabe ny adgang til friluftsliv                 |                       |                                                                      | Faglig vurdering (ja/nej)      |
| Klimatilpasning (oversvømmelser fra regnvand)                  |                       | Procentvis overlap med anden relevant GIS-kort                       |                                |
| Undgå arealer med høj landbrugsmæssig værdi og robust nærmiljø |                       | Angiv overlap med eventuelle relevante GIS-kort fx rententionskortet | Undgå, Undgå måske, Undgå ikke |

| Opmærksomhedspunkter og screening af arealinteressekonflikter |                               |                                   |                        |
|---------------------------------------------------------------|-------------------------------|-----------------------------------|------------------------|
| Samlet vurdering af konfliktniveau                            | Lav                           | Mellem                            | Høj                    |
|                                                               | 0 point                       | -1                                | -2                     |
|                                                               |                               |                                   |                        |
|                                                               | Ingen arealinteresse-konflikt | Potentiel arealinteresse-konflikt | Uddybende bemærkninger |
| Råstofinteresser                                              | (Sæt X ved relevant kategori) |                                   |                        |
| Gasledninger                                                  |                               |                                   |                        |
| Højspændingsmaster                                            |                               |                                   |                        |
| Planlagte VE-anlæg                                            |                               |                                   |                        |
| Fredninger                                                    |                               |                                   |                        |
| Øvrige konflikter med vedtagen lokalplan                      |                               |                                   |                        |

## Begrebsafklaring

### Vurdering af overlap mellem skitseprojekt og GIS-lag

I arbejdet med at screene egnede skitseprojekter skal projektledere foretage vurderinger af projektområdets overlap med relevante GIS-lag. Denne vurdering foretages efter et skøn baseret på følgende kategorier:

- **Lavt overlap:** projektområdet overlapper op til 30 % med GIS-laget.
- **Mellem overlap:** projektområdet overlapper fra 30 - 60 % med GIS-laget.
- **Højt overlap:** projektområdet overlapper over 60 % med GIS-laget.

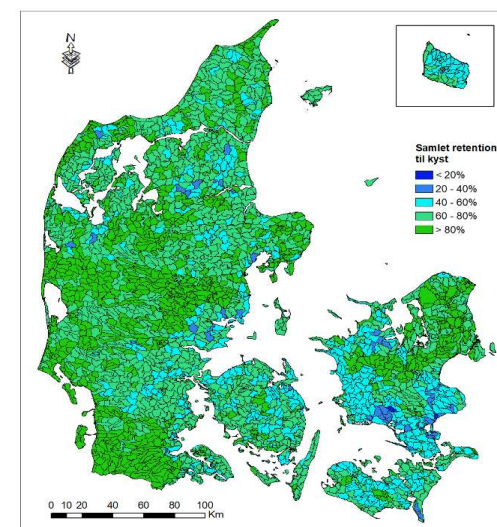
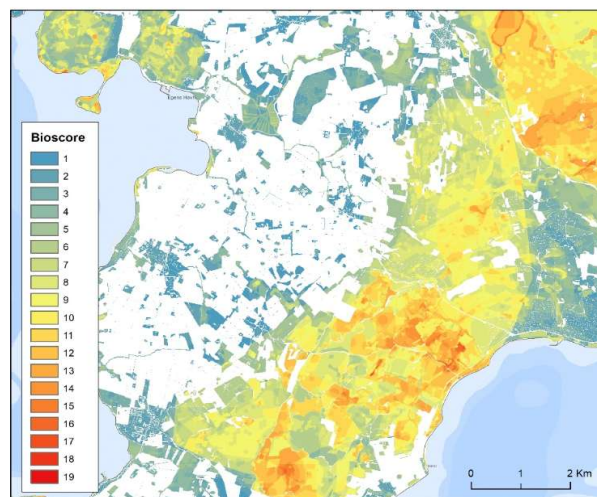
| Måltal og lodsejerparathed                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Begreb                                          | Definition                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Vurderingskriterier                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Relevante GIS-lag                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Status på skitseprojektet</b>                | <p>Status på skitseprojekter giver en indikation om projektets tekniske modenhed. Projektlederen foretager en vurdering af skitseprojektets nuværende status i kategorierne: screening, forundersøgelse eller realiseringsfasen.</p> <p><b>Bemærk:</b> Der er ikke krav til at lave vurderingsskemaer på allerede gennemførte (realiserede) projekter, der indgår i omlægningsplanen.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Skitseprojekter i <b>screeningfasen</b>, er arealer hvor der er gode indledende indikationer på et teknisk egnet projekt.</li> <li>• Skitseprojekter i <b>screening med forudgående forundersøgelse</b>, er arealer hvor der allerede er foretaget en forundersøgelse, der viser grundlaget for et teknisk egnet projekt.</li> <li>• Skitseprojekter i <b>realiseringsfasen</b> er i proces med at blive gennemført.</li> </ul> | Ikke relevant.                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Vurdering af lodsejernes projektparathed</b> | Omfatter lodsejernes indledende respons på og opbakning til skitseprojektet.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>"Ingen kontakt"</b>: Vælges hvis der ikke er taget kontakt til lodsejer(ne) i skitseprojektet.</li> <li>• <b>"Indende kontakt"</b>: Vælges hvis én eller flere lodsejere i skitseprojektet er kontaktet og informeret om projektet.</li> <li>• <b>"Ønske om deltagelse"</b>: Vælges hvis de lodsejere, der ejer en væsentligste andel jord i projektområdet, har tilkendegivet et ønske om at indgå i projektet.</li> </ul>  | Ikke relevant.                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Vurdering af projektøkonomi</b>              | Omfatter en indledende vurdering af projektets økonomiske egnethed indenfor de eksisterende støtteordninger, herunder om mulighederne for jordfordeling og erstatning til lodsejerne er tilstrækkeligt attraktive til at sikre lodsejeropbakning.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Projektledere foretager indledende vurdering af projektområdet og lodsejernes interesse i skitseprojektet.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Ikke relevant.                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Potentiale for skovrejsning</b>              | <p>Omfatter antal hektar skov, der potentielt kan rejses i projektområdet samt en screening af projektområdets overlap med kommunernes skovrejsningskort.</p> <p>Private aktører, kommuner, kirker, fonde og regioner kan søge støtte til skovrejsning på deres arealer. I de fleste tilfælde vil der være tale om privat skovrejsning, når et areal udpeges som potentielt egnet i den Lokale Trepert, hvilket forudsætter lodsejeropbakning til projektet.</p> <p>Samtidig har mange kommuner udpeget arealer, hvor skovrejsning er ønsket eller uønsket. Skovrejsning omfatter dermed primært arealer, hvor skov er ønsket både af lodsejere og af kommunen.</p> | <p>Indledningsvist vurderes potentialet ved overlap med GIS-laget "Skovrejsningsområder, vedtaget".</p> <p>Projektlederen noterer under kategorien "Øvrige bemærkninger", om projektområdet overlapper med et areal hvor skov enten er <i>ønsket</i> eller <i>uønsket</i> på kortet.</p>                                                                                                                                                                                 | <b>"Skovrejsningsområder, vedtaget"</b> : Temaet viser beliggenheden af skovrejsningsområder og områder, hvor skovtilplantning er uønsket. Hvis skov på arealet er uønsket kræver det en dispensation. Hvis det er ønsket eller neutralt kræver det ingen tilladelse. |

| Sammenhængende natur og naturkvalitet                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Begreb                                                | Definition                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Vurderingskriterier                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Relevante GIS-lag                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Sammenbinde eller skabe buffer om naturområder</b> | Projektet har potentiale for at sammenbinde eller etablere buffer om habitatnatur eller projektet er beliggende inden for Natura 2000-områder.                                                                                                                                                                                                                                                                  | <p>Potentialet er baseret på om projektarealet overlapper med eller er nært beliggende til arealer markeret i "Forslag til 30% beskyttede naturområder (DCE)".</p> <p>Potentiale vurderingen kan understøttes af kommunernes "Grønt Danmarkskort".</p>                                                                     | <p><b>"Forslag til 30% beskyttede naturområder (DCE)":</b> Temaet viser udpegning af arealer ud fra biologisk motiverede kriterier for hvilke områder, der bedst kan bidrage til EU's målsætning om 30 % beskyttede områder, herunder hvilke der bedst egner sig til EU-målsætningen om 10 % strengt beskyttede områder.</p> <p><b>"Grønt Danmarkskort":</b> De enkelte kommuner kan tilgå kortet på deres egne GIS-systemer, der viser kommuns prioriteringer for at opnå beskyttede naturområder.</p> |
| <b>Biodiversitetspotentiale (bioscore)</b>            | Et projektområde har potentiale til at understøtte biodiversitet, hvis projektet kan forbedre biodiversiteten på projektarealet og/eller i de nærliggende arealer.                                                                                                                                                                                                                                              | <p>Potentialet vurderes kvantitativt baseret Biodiversitetskortet – Bioscore, der vurderer arealer på en skala fra 1-19.</p> <p>Projektområdet kan overlape med biodiversitetskortet eller grænser op til arealer, der indgår på kortet som eksisterende natur, hvor der er mulighed for spredning til projektområdet.</p> | <b>"Biodiversitetskortet - Bioscore":</b> Kortet kan anvendes bredt til alle arealer. Bioscoren viser kendte eller potentielle levesteder for rødlistede arter. Bioscoren vurderes fra 1 til-19, hvor blå er områder med den laveste score og rød den højeste. Hvide områder i kortet har ingen point og vil typisk være dyrkede marker. <b>Se illustrationen til højre.</b>                                                                                                                            |
| <b>Vandområde udpeget som VP3 indsats</b>             | Gælder i de tilfælde hvor et skitseprojekt overlapper med et areal, hvor der er udpeget planlagte indsatser i Vandområdeplanerne.                                                                                                                                                                                                                                                                               | Projektlederen orienterer sig i de relevante vandområdeplaner og vurderer om der er et overlap.                                                                                                                                                                                                                            | Ikke relevant.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Vandløbsforbedring i vandløb uden VP3 indsats</b>  | Vandløb uden VP3 indsats omfatter alle åbne grøfter og vandløb. Det omfatter samtidig projektområder, der ligger i umiddelbar nærhed til et vandløb eller gennemskæres af et vandløb, som har potentiale til at indeholde vandløbsforbedrende tiltag. Det kan fx være genslyngning af vandløbet, hævnings af vandløbsbunden, fladere brinker, udlæg af grus og sten eller udplantning af træer langs brinkerne. | <p>Potentialet vurderes i forhold til projektområdets nærhed til eller overlap med vandløb og grøfter samt muligheden for forbedrende tiltag.</p> <p>Projektlederen skal <i>ikke</i> vurderer det procentvis overlap i denne kategori, men blot om projektområdet indeholder fx et relevant vandløb.</p>                   | <p>• <b>"VP3 - Afgrænsning. Vandløb":</b> Temaet viser placering og afgrænsning af alle målsatte vandløb opdelt efter deres nuværende tilstand.</p> <p>• <b>Øvrige:</b> Alle relevante vandløbslag fx "Vandløbsmidte".</p>                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Andel ny natur i projektområdet</b>                | Et projektområde kan omfatte både eksisterende natur og et potentiale for at skabe ny natur. På arealer der tages ud af drift, skabes der ny natur.                                                                                                                                                                                                                                                             | Projektlederen foretager en vurdering af hvor stor en procentvis andel af projektområdet omlægges til <i>ny natur</i> .                                                                                                                                                                                                    | Projektlederen kan anvende satellitkort og GIS-laget " <i>Markblok</i> " til at foretage vurderingen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Anden værdiskabelse</b>                            | Omfatter værdiskabelse, der ikke er eksplicit omfattet i vurderingsparametrene. Det kan eksempelvis være at skitseprojektet bidrager til at skabe levesteder for brakvandsrovfisk eller andre sjældne arter.                                                                                                                                                                                                    | Projektlederen foretager en faglig vurdering og noterer det i feltet "Andre vurderingstyper".                                                                                                                                                                                                                              | Ikke relevant.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

| Samfundsinteresser                    |                                                                                                                                          |                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|---------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Begreb                                | Definition                                                                                                                               | Vurderingskriterier                                                                          | Relevante GIS-lag                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Beskytte drikkevandsinteresser</b> | Et projekt beskytter drikkevandsinteresser, når det overlapper med relevante GIS-lag, der kortlægger de væsentligste indvindingsområder. | Potentialet vurderes i forhold til projektområdets procentvis overlap med relevante GIS-lag. | <p>• <b>"Indvinding opland":</b> Temaet viser alle indvindingsoplande der er afgrænses i forbindelse med grundvandskortlægningen, både inden og uden for Områder med Særlige Drikkevandsinteresser (OSD).</p> <p>• <b>"Boringsnære beskyttelsesområder, vedtaget":</b> Temaet viser kommunale og statslige fastlagte boringsnære beskyttelsesområder (BNBO).</p> |

|                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Klimatilpasning (oversvømmelser fra regnvand)</b>                   | Et projekt understøtter klimatilpasning, når det reducerer risikoen for oversvømmelse af bebyggelser, kritisk infrastruktur, landbrugsjord eller natur særligt ved regnvands- og skybrudshændelser.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Potentialet vurderes i forhold til projektområdets procentvise overlap med relevante GIS-lag.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>"Kommuneplan, oversvømmelse og erosion, vedtaget"</b> : Temaet viser udpegning af områder, der kan blive udsat for oversvømmelse eller erosion, og for etablering af afværgeforanstaltninger til sikring mod oversvømmelse eller erosion ved plantægning af byudvikling, særlige tekniske anlæg, ændret arealanvendelse m.v. i de udpegede områder.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Forbedre eller skabe ny adgang til friluftsliv</b>                  | Et projekt understøtter friluftsliv, når det har potentiale til at sikre offentlig adgang til friluftsliv i området. Det betyder at der er potentiale for stier, fugleskjul, besøgscentre mv. <b>Der er tale om et potentiale</b> , da projekterne er i samarbejde med private lodsejere. Projektledere kan på det rette tidspunkt i projektførelsen forsøge at overbevise lodsejerne om tiltag, der fremmer friluftsliv.                                                                                                    | Projektlederen foretager en indledende faglig vurdering af potentialet for at friluftsliv på området. Den faglige vurdering hviler primært på potentialet til at sikre offentlig adgang til friluftsliv i området samt om området kan bidrage til fx at sammenbinde eksisterende stisystemer mv.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Projektlederen kan benytte sig af Friluftsrådets kort på <a href="https://udinaturen.dk/kort">https://udinaturen.dk/kort</a> . Kortet viser eksisterende stier mv. i området. Værktøjet skal understøttes af lokalt kendskab.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Undgår arealer med høj landbrugsmæssig værdi og robust nærmiljø</b> | Et skitseprojekt undgår at udtage værdifuld landbrugsjord, ved at fokusere på områder med lav kvælstof-retention, som overlapper med væsentlige drikkevandsinteresser, og potentielt belaster sårbar natur. Målet er at bevare de bedste landbrugsområder til produktion og beskytte miljøet.<br><br>Ved at prioritere udtagningen af de mest kvælstof-belastende arealer, vil det enkelte skitseprojekt sikre den størst mulig samfundsmæssig gevinst og reducere den samlede mængde landbrugsjord, der udtages i oplandet. | Projektlederen foretager en samlet vurdering af om skitseprojektet "undgår arealer med høj landbrugsmæssig værdi og robust nærmiljø". Vurderingen noteres som ja - undgår eller nej - undgår ikke i feltet "Øvrige bemærkninger".<br><br>Vurderingen kan understøttes af projektområdets procentvise overlap med relevante GIS-lag så som det procentvise overlap med retentionskortet. Det procentvise overlap med relevante drikkevandskort og biodiversitetspotentialekortet (bioscore). I de tilfælde hvor kvælstofreduktion ikke er projektets centrale effekt, vil disse kort fungerer som de væsentligste vurderingskriterier i denne kategori. | <b>"Kvælstofretention"</b> : Retentionskortet viser, hvor meget af kvælstoffet fra rodzonen forsvinder undervejs til vandmiljøet. Det viser, hvor stort det naturlige potentiale for at fjerne kvælstof er. Jo mere grønt kortet er (høj retention), des mere kvælstof forsvinder op i luften, og des mindre ender i havet. Og jo mere blå kortet er (lav retention), des mere af kvælstoffet ender i havmiljøet. <b>Se illustrationen til højre.</b><br><br><ul style="list-style-type: none"> <li>• Høj retention (&gt; 80 % retention) er markeret med mørkegrøn.</li> <li>• Mellemhøj retention (60 - 80 % retention) er markeret med grøn.</li> <li>• Mellem retention (40 - 60 % retention) er markeret med turkis.</li> <li>• Lav retention (20 - 40 %) er markeret med lyseblå.</li> <li>• Meget lav retention (&lt; 20 % retention) er markeret med mørkeblå.</li> </ul> |

**Figur 3.** Bioscoren i biodiversitets-kortet, hvor artsscoren (0-9) er lagt sammen med proxyscoren (0-10). Hvide områder i kortet har ingen point og vil typisk være dyrkede marker.



**Figur 53.** Samlede procentuelle retention fra rodzonen til kyst. For øer, der ikke indgår i model-opstillingen (Figur 19), er der anvendt et middel for umålte oplande i den øvrige del af landet.